

Kyrkan – en hörnpelare

Av Sture Holmberg

Att människan består av kropp, själ och ande är en sanning som Sättra hälsobrunn alltid räknat med i sin verksamhet. Redan vid starten för tre hundra år sedan byggdes en kyrka och en präst fick ansvaret för den andliga vården. Jag har sett en anteckning att 1705 var det komministern i Fläckebo som hade den uppgiften.

Den första kyrkan ersattes med kyrka nummer två, som idag är receptionen. Vad som finns kvar av nummer ett är korset på brunnshuset. Kyrka nummer tre är den vi använder i dag. Invigd i Svenska kyrkans ordning och helgad för gudstjänst av biskop Carl Olof Björling 1867, en sommarkyrka med plats för över sexhundra personer.

Att Brunnens kyrka inte bara är en kyrka för brunnsgäster och personal utan även en bygdens kyrka finns åtskilliga vittnesbörd om. Jag börjar med ett från seklets begynnelse som haft betydelse fram till våra dagar.

Första januari 1903 döptes åkare Söders dotter Anna. Åkare Söder svarade för transporter av brunnsgäster mellan Sala station och Sättra brunn. Han bodde med sin familj i Fängsbacken. Där stannade denna januarimorgon komministern i Kila, efter att först ha förrättat nyårsotta i Brunnens kyrka, för att döpa lilla Anna, född 13 december 1902.

Hon var alltså knappa tre veckor gammal. Anna växte upp och blev med tiden Kila församlings äldsta medlem. Hon var en färgstark kvinna, kyrkvård i Kila och ständig föreläsare vid avslutningarna av Dagny Larssons litteraturcirklar för brunnsгäster. Här fick deltagarna »brunnskunskap« i historia och nutid. Annas personlig erfarenheter av Brunnen, hennes iver för Brunnen och hennes djupa förankring i kyrkans liv gav brunnsгästerna en insikt i och en samhörighetskänsla med Brunnen, dess liv och historia.

Vad mer finns att säga utifrån Annas dopdag? Jo, att Kila-prästen hade firat nyårsotta i Brunnens kyrka. Församlingen använde således sommarkyrkan även på vintern. Vi får förmoda att det var päls som gällde.

Vid renoveringen av Kila kyrka 1935–36 användes brunnskyrkan som församlingskyrka. Församlingens konfirmander fick konfirmeras i Sättra brunn.

Den mycket gamla traditionen att Kila församling sammanlyser midsommardagens gudstjänst till Brunnen är också ett vittnesbörd om denna kyrkas plats i bygden. För många ortsbor har Brunnskyrkan blivit kyrkan för söndagens gudstjänst som man firar tillsammans med brunnsгästerna. Konserter och musik vid helgsmål är andra stunder i kyrkan som samlar människor vida ifrån. Tidigare hade man dagliga morgon- och aftonböner i kyrkan. Sedan slutet av sextio-talet är endast aftonbönerna kvar.

Att man i verksamheten vid Sättra brunn alltsedan begynnelsen sett människan som en helhet med andliga behov gör att det inte bara är kyrkobyggnaden och det som sker där som är kyrkan på Brunnen. Alla samtal och alla möten, enskilt eller i grupp, är viktiga delar i rehabiliteringen. Existentiella frågor, vardagsbekymmer eller bara prat om vädret, Brunnens präst är till för det också. För många människor är en fyra-veckors behandlingsperiod på Brunnen enda gången på hela året som man får tänka på sig själv. Det ger tid för reflexion. Det är bra att det finns en präst att »bolla tankar« med. Att prästen har ovillkorlig tystnadsplikt kan kännas skönt i det sammanhanget. Det ger också tid för gemenskap och social samvaro, det vi så väl behöver för att må bra som människor.

Prästtjänsten på Brunnen och därmed den kyrkliga verksamheten är sedan 1995 bekostad av Västerås stift mot att Brunnen svarar för prästens arbetsrum. Pastor loci – alltså församlingsprästen i Kila, eftersom Brunnen ligger inom Kila församling – har i sin tjänst ansvaret för den andliga vården på kurorten. En stationär präst innebär fördelar för kontinuiteten. Man kan nästan göra jämförelsen med att få träffa en och samma familjeläkare varje gång man har behov av att ha kontakt med sjukvården. Många kontakter knyts som innebär samtal och brev under hela året.

En gammal tradition är de varje termin återkommande gåvoauktionerna till förmån för Brunnens kyrka. Här kommer brunnsgästernas och personalens välvilja och omsorg om kyrkan till konkret uttryck i allehanda fantasifulla gåvor. Mellan åttio och hundra utrop brukar det kunna bli under en kväll i Societetshuset sista veckan varje termin. Trevligt har vi och många bäckar små..

Kyrkan har också under senare tid fått mottaga enskilda gåvor. Den vackra korkåpan att användas vid större högtider har skänkts av ett par trogna brunnsгäster, makarna Salmén. Vid exempelvis vigslar i Brunnskyrkan är den magnifik att använda. Utöver »vanliga gudstjänster« är kyrkan också omtyckt som dop- och vigselkyrka. Ibland har dop- eller vigselhögtiderna i kyrkan sin upprinnelse i att man »hittat varandra« på Brunnen.

Även sorgehögtider har förekommit. När brunnsvårdinnan Carin Törnblom hastigt avled 11 februari 1992 var det helt naturligt att hon skulle vigas till sista vilan i sin älskade brunnskyrka. Det blev en gudstjänst i en sommarkyrka i vinterskrud.

Paret Salmén har också skänkt en vacker ljusbärare från Östanbäcks kloster. Det är en smidesställning med en sandfylld kopparlåda och en Mariaikon. Denna ljusbärare har kommit att få stor betydelse för kyrkorummet som en plats för stillhet. Dagligen vittnar de tända ljusen om att många, många söker sig till Brunnens kyrka.